

взаємозумовленістю її окремих складників. Формування фінансової стратегії доцільно проводити згідно із запропонованими етапами, що дають краще розуміння, на які ключові моменти необхідно звернути увагу під час установлення цілей фінансового характеру.

Інформаційні джерела

1. Амосов О.Ю. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах: теоретичний аспект. *Проблеми економіки*. 2014. № 4. С. 76–80.
2. Бердар М.К. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2015. № 124/125. С. 73–76.
3. Барановський О.І. Фінансова безпека : [монографія]. К. : Фенікс, 1999. 338 с.
4. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. К.: Эльга ; Ника-Центр, 2004. 784с.
5. Єрмошенко М.М., Горячева К.С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : [монографія]. К.: Національна академія управління, 2010. 232 с.
6. Фень К.С. Ретроспективний огляд поняття «економічна безпека». *Молодий вчений*. 2016. № 2(29). С. 98–102.
7. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. *Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право*. 2013. Вип. 2. С. 243–247.
8. Погріщук Г.Б., Мацедонська Н.В. Управління фінансовою безпекою підприємства в сучасних умовах. *Вісник Мукачівського державного університету*. 2017. Вип. 12. С. 618.

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК СТАРТОВІ ПОЗИЦІЇ МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Жилякова О.В., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Сьогодні на порядку денному як наукової спільноти, так і усіх ланок фінансової системи стоїть питання відновлення України після війни. Однією з відправних точок цього процесу є підвищення рівня фінансової грамотності населення та фінансова інклюзія, які, враховуючи досвід поствоєнного відновлення інших країн, у комплексі заходів щодо розробки механізму відновлення займають важливі позиції.

Фінансова інклюзія – процес сприяння доступному, своєчасному та адекватному доступу до широкого кола фінансових продуктів та послуг та розширення їх використання усіма верствами суспільства через впровадження спеціальних існуючих та інноваційних підходів, включаючи фінансову обізнаність та освіту з метою сприяння фінансовому добробуту, а також економічній та соціальній інклюзії [1].

Фінансова грамотність і фінансова інклюзія є взаємодоповнюючими поняттями. У стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року фінансова інклюзія зазначена як один з основних стратегічних напрямків, що має певні стратегічні цілі та індикатори їх досягнення [2]. Стратегічними цілями фінансової інклюзії визначено підвищення доступності та рівня

користування фінансовими послугами, посилення захисту прав споживачів фінансових послуг та підвищення рівня фінансової грамотності населення.

Індикаторами досягнення такої стратегічної цілі як підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами є

- співвідношення кількості відкритих базових банківських рахунків до кількості дорослого населення;
- співвідношення готівки до ВВП;
- співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загальної кількості трансакцій;
- співвідношення безготівкових карткових операцій (включно з P2P) до загального обсягу трансакцій

Індикаторами посилення захисту прав споживачів фінансових послуг є індекс розкриття інформації, включаючи наявність низки вимог до розкриття інформації та рівень довіри населення до фінансової системи.

Індекс рівня фінансової грамотності населення, який у 2021 році склав 12,3 бали з 21 можливих, є індикатором підвищення рівня фінансової грамотності населення. Слід зазначити, що усі показники крім індексу розкриття інформації залежать від реакції ринку на дії регуляторів.

Разом з тим для оцінювання рівня фінансової інклюзії у Звіті ОЕСР за 2021 р. основна увага зосереджена на аналізі трьох показників: знання щонайменше п'яти фінансових продуктів; придбання продукту упродовж останнього року; звернення до родини/друзів з проханням позичити гроші або взяти їх на зберігання [3].

В Україні обізнаність про фінансові продукти є досить високою і продовжує зростати. Так, у 2021 р. 79% респондентів знали щонайменше п'ять фінансових продуктів, а у 2018 році цей показник складав 74% учасників опитування. Максимальні позитивні зміни в обізнаності щодо фінансових продуктів спостерігалися за такими продуктами: платіжний рахунок, крипто активи, мікрофінансовий кредит, мобільний банкінг.

На сьогоднішній день фінансова інклюзія – це рівний доступ та використання фінансових продуктів і послуг, які: прийнятні за ціною; відповідають потребам домогосподарств та підприємств; доступні для всіх сегментів суспільства незалежно від доходу і місця проживання; надаються представниками фінансового сектору відповідально та екологічно для усіх учасників процесу.

Неможливо не погодитися з думкою багатьох науковців та міжнародних експертів що фінансова інклюзія є важливим складником стратегії повоєнного відновлення економіки України. Одночасно треба зазначити, що у сучасному науковому полі визначення фінансової інклюзії має розрізнений характер, чіткого визначення поки не має, що ускладнює як процес розробки стратегічної програми підвищення рівня фінансової інклюзії так і визначення та розрахунки індикаторів досягнення стратегічних цілей у цьому напрямку.

Розбіжності уявлень про склад та трактуванням конкретних показників фінансової інклюзії між міжнародними організаціями та державною стратегією розвитку фінансового сектора показують недостатність розробки питання.

Таким чином, поетапне підвищення рівня фінансової інклюзії буде сприяти відновленню фінансової системи країни, а сама фінансова інклюзія може стати драйвером розвитку. Основою виконання стратегічної цілі щодо фінансової інклюзії повинно стати підвищення рівня фінансової грамотності населення як базису формування комплексу цінностей і стимулів, що встановлюють свідомість та поведінку людини у фінансовому середовищі та на фінансовому ринку.

Інформаційні джерела:

1. Atkinson A., Messy F. «Promoting Financial Inclusion through Financial Education: OECD/INFE Evidence, Policies and Practice», OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, 2013. № 34, OECD Publishing.
2. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=5
3. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021. Звіт за результатами дослідження. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads_2021.

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Жилякова О.В., канд. екон. наук, доц.
Якимов Г.О., здоб. вищої освіти
Державний біотехнологічний університет

Формування ефективної системи соціального захисту й соціального забезпечення в економічній системі держави завжди перебувало в колі інтересів як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Це можна пояснити їх важливістю для економіки, так і для суспільства в цілому. Виникнення системи соціального страхування об'єктивно зумовлено розвитком ринкових трудових відносин. Одним із основних інструментів соціальної політики, який використовується суспільством і державою для вирішення проблеми нерівності особистих доходів людей, що виникає не через різницю в продуктивності праці й ефективності виробництва, є соціальний захист.

Основними складовими соціального захисту населення України є соціальне забезпечення, соціальна допомога та соціальне страхування.

В Україні найчастіше під соціальним страхуванням мається на увазі «загальнообов'язкове державне соціальне страхування у вигляді системи прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає страхові виплати та надання соціальних послуг застрахованим особам за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством» [1].